

بررسی تاثیر نوع و میزان کاربری اراضی شهری در شکل‌گیری الگوهای فضایی

بزهکاری، مطالعه موردی: محله کمپلو در شهر اهواز

The effect of types and the extent of urban land use in forming the spatial patterns of delinquency, Case study: Camploo, Ahvaz city

Nahid Sajadyan¹, Ali Shojaeyan², Leila Keshtkar³

ناهید سجادیان^۱، علی شجاعیان^۲، لیلا کشتکار^{۳*}

Received: 12/01/2015

Accepted: 27/06/2015

پذیرش: ۱۳۹۴/۰۶/۰۶

دریافت: ۱۳۹۳/۱۰/۲۲

Abstract

One of the effective factors in the occurrence of delinquency is the physical and environmental characteristics of the places where the crime is committed. Forms and types of the land use and the relationship between their distribution in the city are the factors which have been effective in the development of social damage. Ahvaz is one of the major cities in Iran faced with the crisis. Therefore, this study aimed to examine the effect of types and the extent of urban land use on forming the spatial patterns of delinquency in police station no.15 in Camploo, Ahvaz. This study was done using a descriptive-analytical methodology. According to the comparative frequency of crime in the area under study, the population of the research was theft crimes within police station no.15 in 2011. To analyze the data, graphical analyses in GIS environment were used. The results of this study showed that the average center of the crimes committed was Camploo region with the geographical center of police station no. 15. The main detected sites of committed crimes were Lashgar, Kian, Banihashem, around Ayao-allah Karami hospital and the west terminal. Since the most theft had been occurred in the vicinity of residential areas, it was included that types and the extent of land use were effective in creating the context of theft crimes in police station no.15.

Keywords: delinquency, land use, spatial pattern, Ahvaz, Camploo.

چکیده

از جمله عوامل تاثیرگذار در بروز بزهکاری، ویژگی‌های کالبدی و محیطی مکان‌های وقوع جرم است. شکل و نوع کاربری‌ها و رابطه بین توزیع آن‌ها در سطح شهر از جمله مواردی است که در رشد آسیب‌های اجتماعی موثر بوده است. از جمله کلانشهرهایی که با این بحران مواجه است، شهر اهواز می‌باشد. در این راستا پژوهش حاضر با هدف بررسی تاثیر نوع و میزان کاربری اراضی شهری در شکل‌گیری الگوهای فضایی بزهکاری در محله کمپلو (کلانتری ۱۵) شهر اهواز انجام شده است. روش تحقیق این پژوهش توصیفی-تحلیلی و با توجه به مقایسه تطبیقی فراوانی وقوع جرم در محدوده مورد مطالعه جامعه آماری این پژوهش مجموعه جرایم سرقت در محدوده کلانتری ۱۵ در سال ۱۳۹۰ تحقیق می‌باشد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از تحلیل‌های گرافیکی در محیط GIS استفاده گردیده است. نتایج پژوهش نشان داد مرکز متوسط جرایم ارتكابی در محله کمپلو با مرکز جغرافیایی محدوده کلانتری (خیابان انقلاب) منطبق است. کانون‌های اصلی شناسایی شده جرم، خیابان‌های لشکر، کیان، بنی هاشم، اطراف بیمارستان آیت الله کرمی و ترمینال غرب می‌باشد. با توجه به اینکه بیش‌ترین میزان سرقت در کنار کاربری‌های مسکونی رخ داده است. می‌توان گفت نوع و میزان کاربری اراضی در محدوده کلانتری ۱۵ در ایجاد زمینه و شرایط ارتكاب جرایم سرقت تاثیر داشته است.

واژگان کلیدی: بزهکاری، کاربری اراضی، الگوی فضایی، اهواز، کمپلو.

1. Associate Professor of Geography and urban planning of Shahid Chamran University.
2. Faculty Member of Geography and urban planning of Shahid Chamran University.
3. *MS of Geography and urban planning of Shahid Chamran University, (leilakeshtkar7@gmail.com)

۱. دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه شهید چمران اهواز.
۲. عضو هیئت علمی گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شهید چمران اهواز.
۳. کارشناس ارشد دانشگاه شهید چمران اهواز، (نویسنده مسئول)، (leilakeshtkar7@gmail.com).

مقدمه

با گسترش کالبدی و اجتماعی شهرها و تبدیل شدن آنها به مراکز ناهمگن اجتماعی و فرهنگی، میزان ناهنجاری های شهری نیز افزایش یافته است. محیط اجتماعی و مسکونی افراد، ساختارهای نامناسب شغلی، ناکامی اجتماعی و فقر اقتصادی، زمینه بروز آسیب های شهری و رشد بی رویه و لجام گسیخته ناهنجاری ها را فراهم کرده است (Pishgahifard, 2011: 82). با گسترش این آسیب ها، امنیت رنگ می بازد و جرایم بالا می رود و مردم در کنش های اجتماعی محتاطانه عمل کرده و با هر اتفاقی ترس و دلهره در آنان دو چندان می شود و در نتیجه احساس ناامنی می کنند (Kamali, 2011: 73).

بنابراین التفات به مقوله امنیت شهری از آن جهت اهمیتی مضاعف دارد که افزایش جرم در کلان شهرها نه تنها موجب ایجاد ناامنی، هرج و مرج و آشفتگی زندگی شهروندان شده، بلکه باعث شده که بخش عمومی جامعه بودجه و هزینه کلان، نیرو و زمان بسیاری را صرف کشف جرایم، دستگیری مجرمین، رسیدگی های قضایی و نگه داری و مجازات آنها نمایند، که این مسئله هزینه های مادی و معنوی گسترده ای بر دوش جامعه می گذارد (Rahimi, 2006: 5).

چنانچه تجربه ثابت نموده است با افزایش پیچیدگی های جوامع شهری، اتکاء مجرد به ابزارهای کنترلی از جمله پلیس و دستگاه های قضایی برای مقابله با ناهنجاری اجتماعی راهی به مقصود نخواهد برد، زیرا ایجاد احساس امنیت از طریق گماشتن پلیس به عدد جمعیت ساکن، منطقی و امکان پذیر نخواهد بود (Khaledi, 2009: 7). با توجه به این که توزیع جغرافیایی جرایم، تحت تاثیر متغیرهای محل و زمان وقوع بزه، مرتکب جرم و قربانی بزه قرار دارد، مطالعات نشان داده است که در برخی محیط ها و مکان ها به دلیل ساختار کالبدی خاص و همچنین ویژگی های اجتماعی، اقتصادی ساکنان آن امکان و فرصت بیشتری برای وقوع جرم دارند، در نقطه مقابل برخی مکان ها مانع و بازدارنده فعالیت های مجرمانه هستند. همین امر موجب

می شود تا بزهکاران در انتخاب محل بزهکاری خود به دنبال کم خطرترین و مناسب ترین فرصت ها و شرایط مکانی برای ارتکاب عمل مجرمانه باشند (Kalantari &..., 2007: 76). در واقع وجود این فرصت ها و تسهیلات محیطی است که نوع و میزان بزهکاری را در سطح شهر تعیین می کند.

محققان دریافته اند، وجود برخی از کاربری ها در شکل گیری کانون های جرم خیز تاثیر به سزایی دارد. مطالعاتی که به تازگی در ارتباط با کاربری زمین و جرم انجام شده، تاثیر مولفه های مختلف کاربری زمین بر میزان یا نوع جرم را تایید می کند (McCord & Ratcliffe, 2009: 17). در این راستا برنامه ریزی کاربری اراضی نقش اساسی و کاربرد زیادی در تغییر و اصلاح شرایط محیطی جهت حذف فرصت های بزهکاری دارد (Ghasri, 2011: 176).

با کشف نفت در استان خوزستان و اهمیت روزافزون این صنعت در اقتصاد، کم کم زمینه برای هجوم مهاجرین جویای کار به شهر اهواز به عنوان مرکز استان فراهم گردید. همچنین با شروع جنگ تحمیلی در سال ۱۳۵۹ رشد جمعیت شهر اهواز ناشی از عوارض جنگ دچار دگرگونی شدید گردید و افزایش یافت. به موازات افزایش و گسترش جمعیت و سایر عوامل، این شهر با انواع مشکلات و آسیب ها و ناهنجاری ها مواجه شده است (Karmalachab, 2010: 18). به عبارت دیگر یکی از مهم ترین مشکلات شهر اهواز در حال حاضر میزان بسیار بالای جرم و جنایت و ناهنجاری های اجتماعی در این شهر می باشد. در این میان با توجه به اینکه وضعیت وقوع جرایم سرقت در محله کمپلو (که بر منطقه ۶ و بخشی از منطقه ۲ شهرداری شهر اهواز منطبق است)، در مقایسه تطبیقی نسبت به مدت مشابه سال های گذشته روند افزایشی داشته است و از طرفی این موضوع باعث سلب امنیت در محدوده مورد مطالعه گردیده است. در این راستا این پژوهش ابتدا به شناسایی کانون های جرم خیز و چگونگی توزیع سرقت در این منطقه پرداخته است. سپس بررسی تاثیر نوع و میزان کاربری اراضی شهری در

مسائل اکولوژی و بوم‌شناسی پرداختند. شاو و مکی میان بوم‌شناسی (محیط زیست) انسان‌ها و گیاهان مقایسه‌ای انجام دادند و گفتند همان گونه که اگر گیاهان از نظر خاک مساعد، فضای کافی، هوای غیرآلوده و ... در مضیقه باشند رشد نمی‌کنند، پژمرده می‌شوند و در هر حال زندگی غیرعادی را خواهند داشت. محیط در قلمرو انسان‌ها و بوم‌شناسی انسان‌ها نامساعد بودن شرایط محیط زیست ایجاد اختلال می‌کند (parhiz, 2010: 29).

نظریه کانون‌های جرم خیز

اصطلاح "کانون جرم‌خیز" را اولین بار "شرمن"، "گارتین" و "برگر" در سال ۱۹۶۹ برای تحلیل مکانی بزهکاری، مورد استفاده قرار دادند. این اصطلاح بیانگر مکان یا محدوده جغرافیایی است، که میزان بزهکاری در آن بسیار بالا است. حدود این مکان می‌تواند بخشی از شهر، محله، چند خیابان مجاور یکدیگر و حتی خانه یا مجتمعی مسکونی باشد (Nazariyan, 2013: 64). برخی نیز در تعریف کانون‌های جرم خیز آن را معادل مکان‌های کوچک با تعداد جرم زیاد قابل پیش‌بینی، حداقل در دوره زمانی یک ساله دانسته‌اند (Ebadinezhad et al, 2009: 130).

اک و همکاران، چهار مفهوم اساسی زیر را در شکل‌گیری کانون‌های جرم‌خیز موثر دانسته‌اند (Eck et al, 2009: 160).

۱. وجود امکانات و تسهیلات بزهکاری
۲. ویژگی‌های مکانی
۳. اهداف مجرمانه
۴. بزهکار

آنچه طرفداران نظریه کانون‌های جرم‌خیز بر آن تأکید دارند، این است که مکان‌ها در نتیجه همگرایی و ترکیب اهداف مجرمانه، قربانیان بالقوه جرم^۴ و بزهکاران در یک

شکل‌گیری الگوهای فضایی جرایم سرقت در محدوده کلانتری ۱۵ انجام شده است.

مبانی نظری

مکتب بوم‌شناسی شهری (شیکاگو)

رابرت پارک بنیان‌گذار این مکتب اصولاً تحت تأثیر اندیشه داروین، زیمیل و کنش متقابل نمادی قرار داشته و کوشش کرد تا تشبیهی میان محیط طبیعی و محیط اجتماعی برقرار سازد، در واقع او بنیان‌گذار جامعه‌شناسی شهری بود. او و شاگردانش در مورد انحرافات اجتماعی در مناطق شهری که ارقام بالاتر جرم و جنایت را دارند تحقیق نموده‌اند. مکتب شیکاگو در تبیین انحرافات اجتماعی بر متغیرهایی که با پدیده، شهرنشینی ارتباط داشت نظیر زبان، قومیت، مهاجرت و تراکم جمعیت تأکید نموده‌اند. جامعه‌شناسان مکتب شیکاگو از آغاز قرن ۲۰ برخی از رفتارهای انحرافی نظیر خودکشی، طلاق و فحشا را در شهر شیکاگو مورد بررسی قرار دادند و هدفشان درک تأثیر عوامل جمعیت‌شناختی مانند سن، بعد خانوار، تراکم و مهاجرت و عوامل بوم‌شناختی نظیر قومیت، نژاد و محل سکونت بود. آن‌ها بر بی‌سازمانی اجتماعی تأکید نموده و جرم و بزهکاری را مورد مطالعه ویژه قرار دادند (Ahmadi, 2004: 63).

بوم‌شناسی جنایی یا اکولوژی عبارت است از: تأثیر زیستگاه فردی، محیط زیست فرد در رفتار مجرمانه فرد. زیستگاه مفهوم کلی است که شامل اوضاع و احوال و شرایط خاص محل زندگی فرد می‌شود (Najafi Abrndabady, 1999, 15).

پس بوم‌شناسی جنایی یعنی بررسی تعامل و کنش متقابل بین فرد و شرایط محیط زیست او یا تأثیر شرایط محیط زیست او در رفتار وی، با این مقدمه باید گفت که بوم‌شناسی جنایی تا اندازه زیادی ریشه در همان تفکر کتله دارد. شاو و مکی بعد از حدود ۷۰ سال که از مطالعات کتله و گری می‌گذشت، مجدداً به

4. Eck

5. Potential Victims

مردم به استفاده از عرصه همگانی، به افزایش نظارت خیابان کمک می‌کند (Van Melik et al, 2007: 28).

عده‌ای از پژوهشگران وجود انواع کاربری‌ها را در شکل‌گیری کانون‌های جرم‌خیز موثر دانسته‌اند. شرمین، گارتین و برگر از جمله کسانی هستند که به ارتباط نوع کاربری و شکل‌گیری کانون‌های جرم اشاره کرده‌اند (Sherman, 1989: 27-55).

در سال ۲۰۱۰ هیلر و سهباز^۷ الگوهای جرایم سرقت و دزدی را در شبکه خیابان‌های شهر لندن مورد بررسی قرار دادند. آن‌ها با استفاده از نظریه فضاهای قابل دفاع نیومن جرایم را با پارامترهای فضایی عمومی در مقابل فضای خصوصی، استفاده‌کنندگان مختلف، راه‌های فرار و تراکم در خیابان‌ها تحلیل کردند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که در مناطق مسکونی، خانه‌هایی که رو به خیابان و در گوشه‌هایی که از هر دو طرف دید دارند قرار گرفته‌اند، دزدی و سرقت کم اتفاق می‌افتد، خانه و مغازه‌هایی که از لحاظ دسترسی و راه‌های فرار دارای موقعیت خوبی هستند بیش‌تر در معرض سرقت قرار می‌گیرند. در فضاهای خصوصی نسبت به فضاهای عمومی سرقت کم‌تر اتفاق می‌افتد زیرا استفاده‌کنندگان از این فضاها مشخص و شناخته شده هستند (Hillier & Sahbaz, 2010).

در تحقیق دیگری که در سال ۲۰۱۱ در شانگ‌های چین انجام شده، ژونگ^۸ و همکارانش الگوهای جرم را در مناطق متروپلیس (شانگ‌های) با استفاده از GIS مورد ارزیابی قرار دادند و به این نتیجه دست یافتند که میدان‌ها کانون‌های جرم‌خیز شانگ‌های هستند و جرایم به تدریج با فاصله گرفتن از این میدان‌ها کاهش می‌یابند و در بخش مرکزی شهر افزایش می‌یابند، هم‌چنین روابط تنگاتنگی بین پایداری و ناپایداری جمعیت وجود دارد، و چگونگی استفاده از اراضی در جرایم شانگ‌های تاثیر دارد (Zhong et al, 2011).

محدوده ایجاد می‌شوند که در نهایت موجب پیدایش حداکثر فرصت و امکان بزهکاری در این مکان‌ها می‌شود (Kalantar & Ghezalbash, 2009: 82).

نقش شاخص کاربری اراضی شهری در تامین امنیت

امنیت یک فضا به کاربری‌های محاط‌کننده آن بستگی دارد و باید تدابیری برای کاهش اثرات منفی کاربری‌های خلوت و متروک که مشکل‌ساز هستند و نیز کاربری‌های ناسازگار با هم اندیشیده شود (Saidnia, 1999: 13).

فرانسیس تیبالدز، معتقد است که بهترین محیط‌های شهری، آن‌هایی هستند که در آن‌ها کاربری‌ها ادغام می‌شوند و طیف متنوعی از فعالیت‌ها و تخصص‌ها به وجود می‌آید. به عبارت دیگر، منطقه‌بندی و تفکیک کاربری‌ها و فعالیت‌ها علت اصلی مرگ عرصه‌های شهری است. ادغام کاربری‌ها، محیط‌های ایمن و پویا را چه در سطح خیابان‌ها و چه در ساختمان‌های منفرد پدید می‌آورد و علت جذابیت و امنیت عمومی این است که می‌تواند افراد مختلف را در زمان‌های مختلف و برای اهداف گوناگون به خود به خواند. این کار نه تنها سبب افزایش تحرک و پویایی محیط می‌شود، بلکه نظارت غیررسمی به عرصه‌های عمومی را نیز فراهم می‌سازد (Tybaldz, 2004: 54).

وجود کاربری‌های مختلط، منطقه‌بندی‌های چند عملکردی می‌تواند یکی از ابزارهای تضمین‌کننده، رشد و تعالی، ایمنی و امنیت برای عابرین، حاضرین و ناظرین باشد. در واقع به کارگیری اصطلاح فضاهای ۲۴ ساعته در شهرها در جهت عملی نمودن از طریق کنترل و نظارت و پرهیز از خالی شدن فضا از جمعیت بوده که از طریق ترکیب عملکردها می‌توان در عملی شدن این فاکتور قدم‌های موثری برداشت (Yazdani et al, 2011: 14).

تنوع فعالیت‌های تفریحی در یک خیابان شهری نظیر هنرهای همگانی، کافه‌های پیاده‌روها و ...، از جمله مواردی هستند که به احساس امنیت و کاهش ترس از جرم در خیابان‌ها منتهی می‌انجامند. این فعالیت‌ها با تشویق و جذب

7. Hillier & Sahbaz

8. Zhong

نتایج پژوهش سیف‌الدین و همکاران (۱۳۹۳)، نشان داد پراکنش جرایم مواد مخدر در منطقه ۱۷ شهر تهران، به صورت خوشه‌ای بوده است. همچنین نتایج آزمون پیرسون بین متغیر کاربری و درصد جرم نشان داد که با توجه به مقدار ضریب همبستگی رابطه معناداری بین متغیر نوع کاربری و جرایم ارتكابی در منطقه ۱۷ شهرداری تهران وجود دارد و با افزایش کاربری‌ها، به ویژه کاربری مسکونی و تجاری و اداری تعداد جرایم افزایش یافته است. در این پژوهش نیز همچون پژوهش‌های پیشین با استفاده از نرم افزار سیستم اطلاعات جغرافیایی به بررسی تاثیر کاربری اراضی در وقوع جرم پرداخته شده است.

آنچه این پژوهش را از سایر پژوهش‌های پیشین متمایز می‌کند، بررسی اثرگذاری کاربری‌های جرم‌زا و فرهنگی در میزان وقوع جرم در منطقه می‌باشد (Sayfodin, 2014).

روش تحقیق

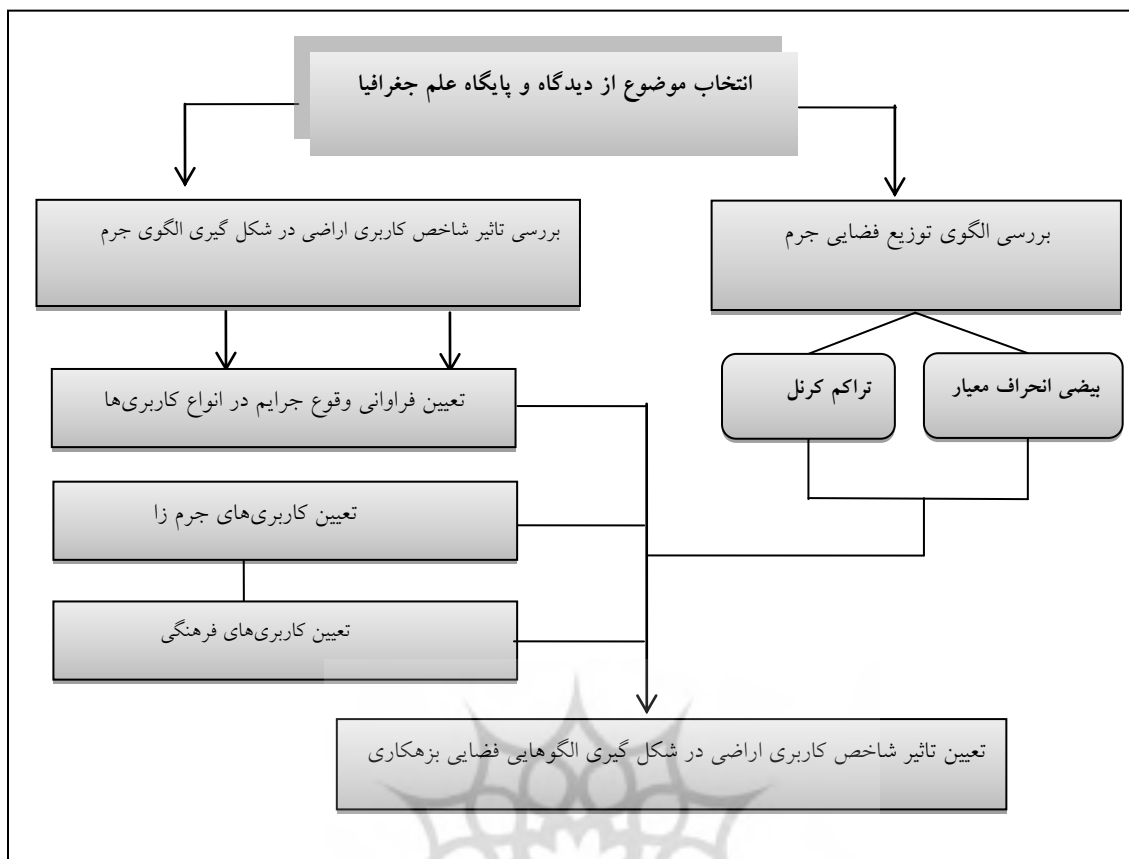
رویکرد حاکم بر پژوهش حاضر توسعه‌ای-کاربردی و روش انجام آن توصیفی-تحلیلی می‌باشد. در این پژوهش ابتدا به شناسایی کانون‌های جرم خیز محله کمپلو (کلانتری ۱۵) پرداخته شده است. سپس بررسی تاثیر نوع و میزان کاربری اراضی شهری در شکل‌گیری الگوهای فضایی بزهکاری در محله انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش مجموعه جرایم سرقت در محله کمپلو (بخشی از مناطق ۲ و ۶ شهرداری شهر اهواز) در بازه زمانی ۱۲ ماهه (سال ۱۳۹۰) تحقیق می‌باشد. داده‌های مربوط به جرم بر حسب زمان و مکان وقوع از دفتر تحقیقات کاربردی نیروی انتظامی استان خوزستان تهیه گردیده است. سپس به منظور انجام تحلیل‌های آماری موقعیت نقطه‌ای جرایم ارتكابی در محدوده مورد مطالعه با استفاده از برداشت‌های میدانی جمع‌آوری و اقدام به ایجاد پایگاه داده گردید. در نهایت به منظور انجام تحلیل گرافیکی داده‌های بزهکاری از نرم‌افزار جانبی (Crime Analysis) در محیط سیستم اطلاعات جغرافیایی استفاده شد (نمودار ۱).

ونگ^۹ و همکاران (۲۰۱۳)، در پژوهش خود در یکی از شهرستان‌های ایالت متحده با استفاده از الگوی افتراق مکانی (GD Patterns) به ارزیابی توزیع فضایی جرم پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد مدل HOTA در شناسایی نقاط جرم خیز دقیق‌تر از مدل HSA عمل کرده است (Wang et al, 2013).

قصری و همکاران (۱۳۹۰)، به بررسی نوع کاربری اراضی و نحوه استفاده از اراضی در شکل‌گیری الگوی بزهکاری در بخش مرکزی شهر تهران پرداخته‌اند. نتایج پژوهش آن‌ها بیانگر این است که نوع و میزان کاربری‌ها در این بخش از شهر تاثیر به‌سزایی در الگوهای بزهکاری در کاربری‌های مختلف داشته است. تمرکز کاربری‌های تجاری در بخش مرکزی موجب تراکم بیش از حد جمعیت در طول روز و افزایش ناهنجاری‌های اجتماعی در این بخش شده است (Ghasri et al, 2011).

حیدری و همکاران در سال ۱۳۹۰ در پژوهشی با عنوان "پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی" به این نتیجه دست یافتند که با توزیع متعادل کاربری‌های مختلف در سطح شهر از یک سو، می‌توان باعث افزایش نظارت اجتماعی در مناطق خلوت شهر و از سوی دیگر باعث کاهش تراکم بیش از حد جمعیت و فعالیت‌ها در بخش‌های متراکم شهر شد و بدین طریق می‌توان از بروز جرایم پیشگیری کرد (Heydari et al, 2011).

کلانتری و جباری (۱۳۹۲)، در مقاله خود به بررسی رابطه نوع و میزان کاربری اراضی شهری در شکل‌گیری الگوهای فضایی بزهکاری در منطقه ۱۹، شهر تهران پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها حاکی از آن است که نوع و میزان کاربری‌ها در این بخش از شهر تاثیر به‌سزایی در الگوهای بزهکاری داشته است. در کاربری‌های تجاری و اداری که حدود ۱/۹ درصد از کل مساحت منطقه را تشکیل می‌دهد، بیش‌ترین میزان جرایم مورد مطالعه واقع شده است (Kalantari &..., 2013).

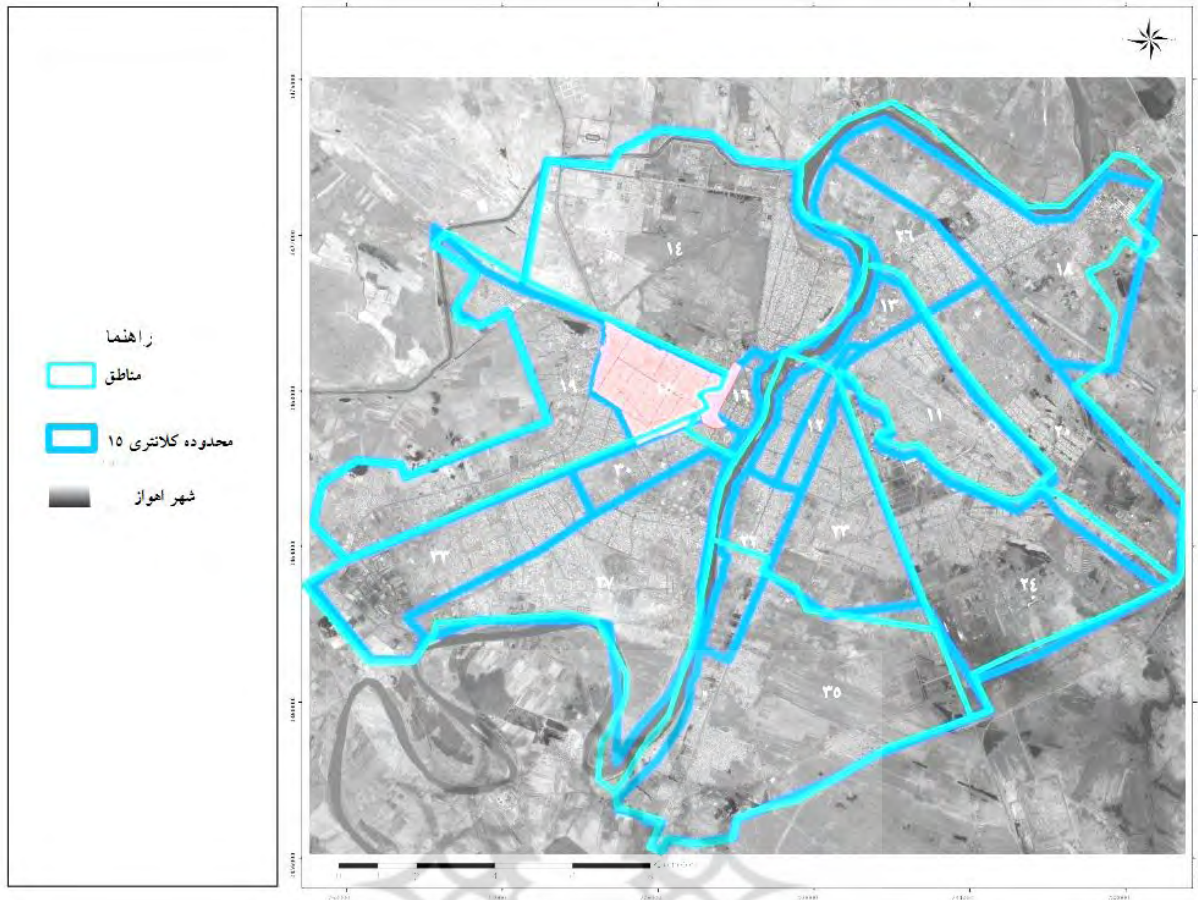
نمودار ۱. مدل مفهومی فرآیند انجام پژوهش

معرفی محدوده مورد مطالعه

بر اساس تقسیم بندی سال ۱۳۹۰ این شهر دارای ۱۷ کلانتری در سطح شهر است. محدوده مورد مطالعه در این پژوهش حوزه استحفاظیه کلانتری ۱۵ (محل کمپلو) در شهر اهواز می باشد. کلانتری ۱۵ (منطق کمپلو) با ۴۶۰۰۵۴۴ متر مربع مساحت در ۳۱ درجه، ۱۹ دقیقه و ۴۱ ثانیه عرض شمالی و ۴۸ درجه، ۳۸ دقیقه و ۴۵ ثانیه طول شرقی قرار دارد. حوزه استحفاظیه این کلانتری از شمال به بلوار قدس، از جنوب به بلوار شصت متری و در شرق از فلکه سه راه خرمشهر تا پل راهنمایی و از سمت غرب به راه آهن محدود می گردد که شامل محلات کمپلوی شمالی و جنوبی است. جمعیت ثابت آن حدود ۱۳۵ هزار نفر و جمعیت شناور حدود ۱۹۰ هزار نفر می باشد (Office of Applied Research, 2011)، (شکل ۱).

شهر اهواز به عنوان یکی از شهرهای بزرگ ایران و مرکز شهرستان اهواز و استان خوزستان از نظر جغرافیایی در ۳۱ درجه و ۲۰ دقیقه عرض شمالی و ۴۸ درجه و ۴۰ دقیقه طول شرقی قرار گرفته است. وسعت شهر اهواز در محدوده قانونی شهری ۲۲۲ کیلومتر مربع، در محدوده خدماتی ۳۰۰ کیلومتر مربع و در محدوده استحفاظی ۸۹۵ کیلومتر مربع است (Armed Forces, 2005: 3).

بر اساس آمار سال ۱۳۹۰ شهر اهواز در محدوده مصوب استانداری دارای ۱۱۱۲۰۲۱ نفر و در محدوده خدمات شهری شهرداری دارای ۱۲۱۰۶۱۸ نفر جمعیت بوده است. شهر اهواز به عنوان مرکز سیاسی و اداری استان دارای قومیت های مختلف می باشد. که از نتایج آن تفاوت های فرهنگی و گوناگونی سلیقه ها، عواطف و احساسات و تعصب های قومی می باشد (Department of, 2012).

شکل ۱. موقعیت محله کمپلو (کلانتری ۱۵) در شهر اهواز
منبع: مرکز تحقیقات کاربردی نیرو و انتظامی استان خوزستان، ۱۳۹۰

یافته‌ها

شهر اهواز مرکز استان خوزستان به دلیل پیچیدگی‌های ساختاری و کارکردی و نیز شرایط خاص به مانند؛ هدف مهاجرت‌های توده‌ای قرار گرفتن در طی سال‌های اخیر، وجود منابع عظیم نفت و گاز و صنایع جانبی، موقعیت مرزی و ژئواستراتژیکی و همچنین گوناگونی اقوام و قبایل ساکن در این شهر ظرفیت بالقوه‌ای برای برخوردها و درگیری‌های جمعیتی در آن به وجود آورده است. به عبارتی یکی از مهم‌ترین مشکلات این شهر در حال حاضر نرخ بالای جرم و جنایت و ناهنجاری اجتماعی است. لذا نکته در خور اهمیت در این خصوص، شناسایی کانون‌های جرم چگونگی توزیع جرم در این شهر و تحلیل مشکلات محیطی- کالبدی در محدوده مورد مطالعه است. تا بدین طریق مقدمات جهت اتخاذ

سیاست‌ها و تدابیر لازم به منظور کنترل بزهکاران فراهم گردد.

تحلیل نوع و میزان جرایم سرقت در محدوده کلانتری ۱۵ (محله کمپلو)

بر اساس جدول ۱، تعداد کل جرایم ارتكابی سرقت در محدوده کلانتری ۱۵ (محله کمپلو) در بازه زمانی ۱۲ ماهه در سال ۱۳۹۰، که در فرماندهی انتظامی استان برای آن‌ها پرونده قضایی و انتظامی تشکیل شده، ۷۳۳ فقره بوده است. که مجموعاً شامل ۱۱ نوع جرم می‌باشد.

فراوانی هر یک از جرایم سرقت در محدوده کلانتری ۱۵ (محله کمپلو) نشان می‌دهد سرقت منزل بیش‌ترین میزان وقوع را در بین دیگر جرایم ارتكابی در محله کمپلو

جدول ۱. فراوانی و درصد فراوانی انواع جرایم سرقت در محدوده کلانتری ۱۵ در سال ۱۳۹۰

نوع سرقت	فراوانی	درصد فراوانی
سایر	۲۲	۳
سیم برق	۶۹	۹/۴
سرقت منزل	۲۰۰	۲۷/۳
سرقت خودرو	۴۴	۶
اماکن خصوصی	۲۹	۴
کیف قاپی	۶۰	۸/۲
سرقت به عنف	۴۶	۶/۳
موتور سیکلت	۷۰	۹/۵
سرقت محتویات خودرو	۱۵۰	۲۰/۵
سرقت تلفن همراه	۱۸	۲/۵
سرقت مسلحانه	۲۵	۳/۴
جمع کل	۷۳۳	۱۰۰

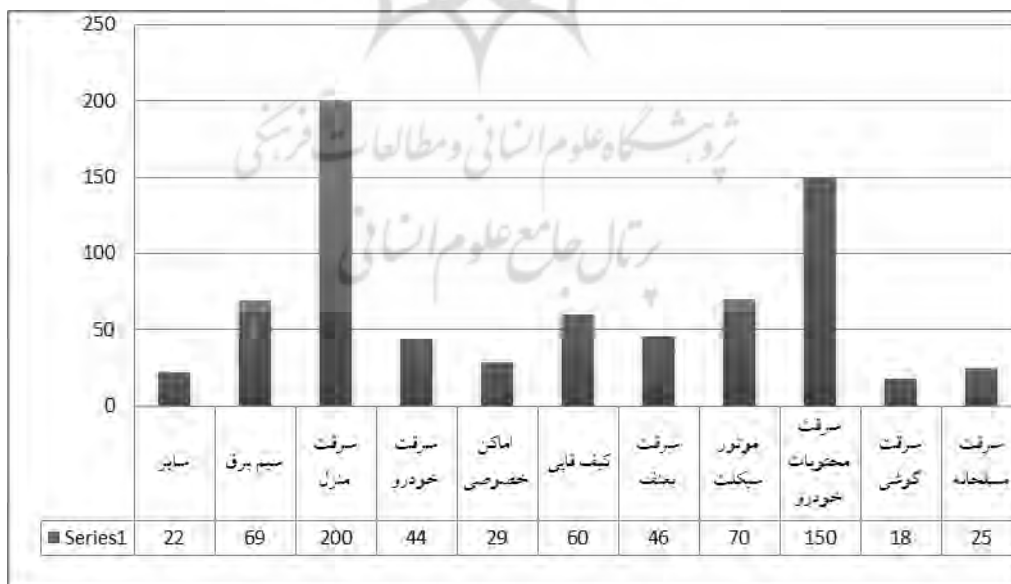
منبع: مرکز تحقیقات کاربردی نیرو انتظامی استان خوزستان، ۱۳۹۰

دارا است. به عبارت دیگر در میان جامعه آماری مورد بررسی حدود ۲۷٪ از جرایم که برابر با ۲۰۰ فقره می باشد مربوط به سرقت از منزل بوده است. در مرتبه دوم بزه سرقت از محتویات خودرو قرار دارد که بالغ بر ۲۰/۵٪ از جرایم فوق را با تعداد ۱۵۰ فقره تشکیل می دهد. سرقت سیم برق و موتورسیکلت هر کدام با ۹ درصد در مراتب بعدی قرار گرفته است (جدول ۱).

بر اساس نمودار ۲، کمترین نوع سرقت در محدوده کلانتری ۱۵ شامل سرقت تلفن همراه با ۱۸ فقره، معادل ۲/۵٪ بوده است.

آمارهای موجود نشان می دهد که در محدوده این کلانتری بیشترین سرقت های اتفاق افتاده سرقت منزل بوده است. یکی از عوامل اصلی در رابطه با این مسئله وجود بافت مسکونی در محدوده کلانتری ۱۵ بوده است.

همچنین از دیگر عوامل تاثیرگذار شکل ساختمان های مسکونی است، اکثر ساختمان های این محدوده به صورت ویلایی بوده که ضریب امنیتی بسیار پایینی دارند.

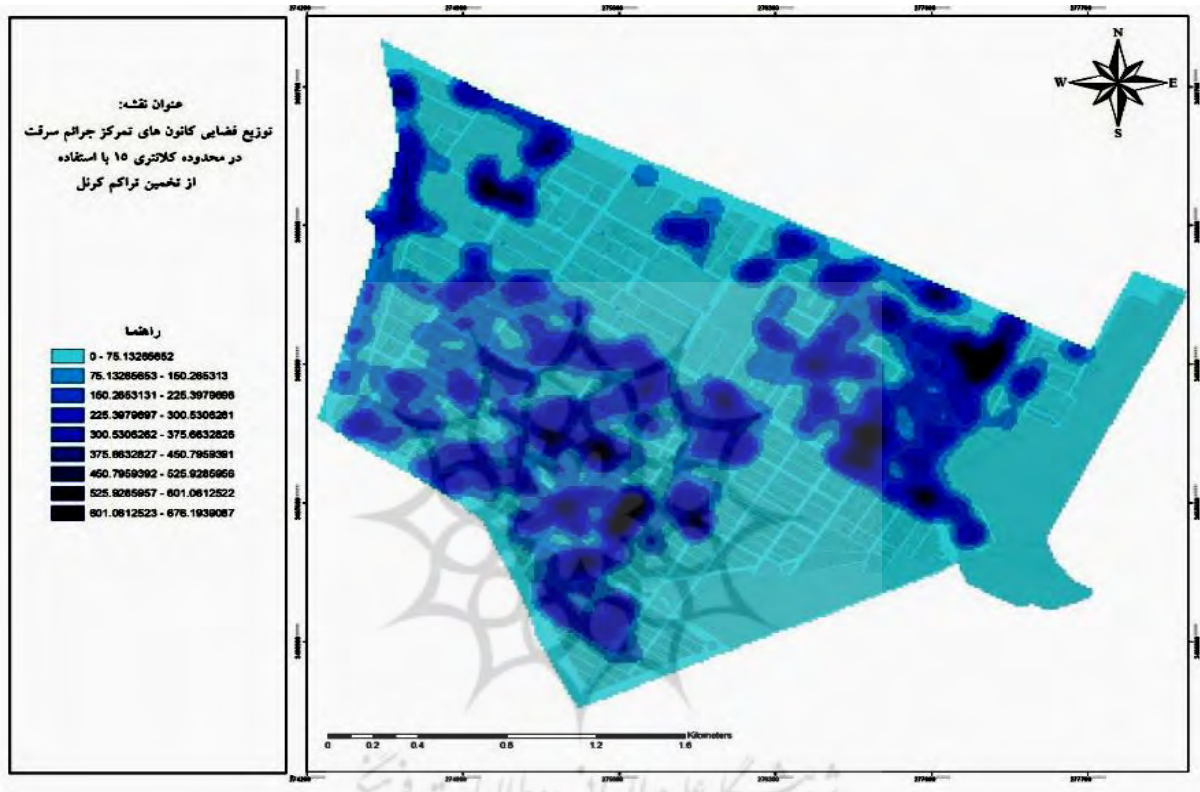
نمودار ۲. فراوانی و درصد فراوانی انواع جرایم سرقت در محدوده کلانتری ۱۵ در سال ۱۳۹۰

۱۵ (محله کمپلو) بر اساس روش تخمین تراکم کرنل به تصویر کشیده شده است. بر اساس این شکل مشخص گردید جرایم مرتبط با سرقت در کل محدوده پخش گردیده و کانون‌های اصلی شناسایی شده خیابان‌های داغری (لشکر)، هاتف (کیان)، بنی‌هاشم و اطراف بیمارستان آیت الله کرمی و ترمینال غرب (میدان انقلاب) می‌باشد (شکل ۲).

بررسی الگوی توزیع جرایم در محدوده کلانتری ۱۵ (محله کمپلو)

روش تخمین تراکم کرنل

آزمون تخمین تراکم کرنل برای نمایش تراکم جرایم به شکل یک سطح پیوسته بسیار مناسب و ضروری است. در شکل ۴، کانون‌های جرم‌خیز (جرایم سرقت) محدوده کلانتری

شکل ۲. توزیع فضایی کانون‌های تمرکز جرایم سرقت در محدوده کلانتری ۱۵ با استفاده از

روش تراکم منبع: مرکز تحقیقات کاربردی نیرو انتظامی استان خوزستان: ۱۳۹۰

۲. بیضی انحراف معیار کل جرایم سرقت در محله کمپلو، غربی- شرقی است که حاکی از توزیع فضایی جرایم در جهت شمال غربی- جنوب شرقی و روندی عمود بر روند کلی شهر دارد. همچنین نشان می‌دهد الگوی اصلی کل جرایم کلانتری ۱۵ به این جهت گرایش دارد.

۳. با توجه به نتایج آزمون، بیضی انحراف معیار کل محدوده محله کمپلو را تحت پوشش قرار می‌دهد که نشان از پراکنش جرایم در کل محدوده است (شکل ۳).

روش مرکز متوسط و بیضی انحراف معیار

شکل ۵، نشان دهنده مرکز متوسط و بیضی انحراف معیار مکان‌های جرایم سرقت در محدوده کلانتری ۱۵ (محله کمپلو) است که موارد زیر را گزارش می‌دهد:

۱. مرکز متوسط جرایم ارتكابی در محله کمپلو بر مرکز جغرافیایی محدوده کلانتری ۱۵ و به خصوص، خیابان انقلاب منطبق است.

شکل ۳. مرکز متوسط و بیضی انحراف معیار جرایم سرقت در محدوده کلانتری ۱۵

منبع: مرکز تحقیقات کاربردی نیرو انتظامی استان خوزستان: ۱۳۹۰

هوایی خاص در این منطقه، شهر اهواز را واجد شرایط کافی برای بروز انواع انحرافات و جرائم کرده است. کلانتری‌ها و ایستگاه‌های پلیس، به عنوان پیشخوان نیروی انتظامی از ارکان مهم پیشگیری از جرم به شمار می‌آیند، که به طور مستقیم در تامین امنیت شهروندان دخیل هستند. دسترسی سریع و به موقع به این مراکز در جوامع شهری اهمیت بسیاری دارد. این مراکز با ایجاد امنیت و آسایش جسمی و روانی شهروندان، نقش مهمی در توسعه شهرها دارند. بدیهی است که خدمات رسانی به موقع پلیس به مردم بیش از هر چیز نیازمند استقرار مراکز پلیس در مکان مناسب است تا مأمورین بتوانند در اسرع وقت و بدون توجه با موانع و محدودیت‌های محیط شهری و نیز

نتایج تحلیل‌های فضایی جرم در محدوده مورد مطالعه نشان از میزان بسیار وقوع جرم در شهر اهواز را دارد. از جمله عوامل موثر در وقوع جرایم در این شهر می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: شهر اهواز به دلیل مرکزیت سیاسی، وجود مراکز صنعتی و نفتی در آن، موقعیت مرزی که این شهر داشته و نیز حوادثی مانند جنگ تحمیلی؛ باعث ورود مهاجرین در دوره‌های مختلف زمانی به این شهر شده و رشد آن را از حالت طبیعی خارج کرده است. با توجه به موارد فوق باید اضافه کرد توسعه کالبدی و بدون برنامه، کمبود زیرساخت‌های و امکانات برای رفع نیاز جمعیت میلیونی، گستردگی مشکلات حاشیه‌نشینی، تلاقی اقوام و قبایل گوناگون و شرایط آب و

و معابر با استفاده از تحلیل مجاورت در محیط سامانه اطلاعات جغرافیایی برای نزدیک‌ترین کاربری مجاور هر بزه در نظر گرفته شده است.

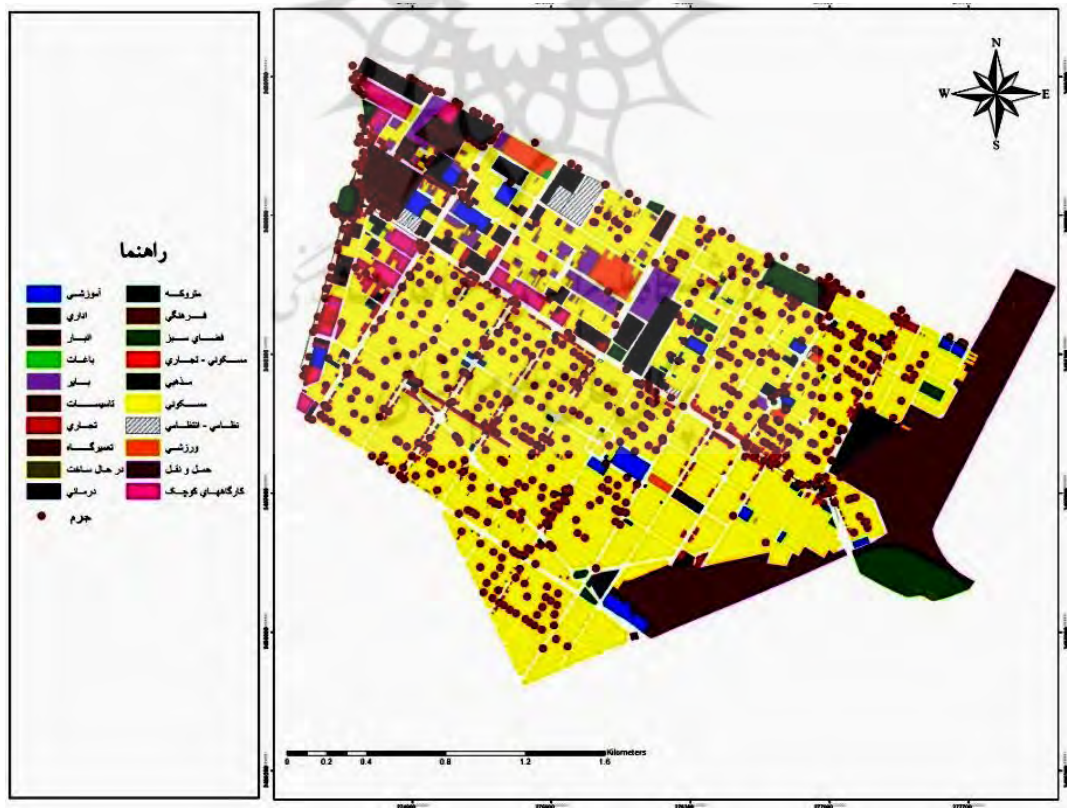
وقوع انواع جرایم سرقت در کاربری‌های مختلف محدوده کلانتری ۱۵ (محلہ کمپلو)

در شکل ۴، توزیع فضایی نقطه‌ای جرم در کاربری‌های مختلف محدوده کلانتری ۱۵ (کمپلو) نمایش داده شده است. بررسی نوع و میزان کاربری اراضی در محدوده کلانتری ۱۵ حاکی از آن است که، بیش از نیمی از کاربری اراضی این بخش را کاربری مسکونی تشکیل می‌دهد به گونه‌ای که ۵۵/۲۹ درصد از مساحت این محدوده و ۹۲ درصد از تعداد کل کاربری‌ها را فضای مسکونی به خود اختصاص داده است. در مرتبه بعد کاربری‌های حمل‌ونقل و پایانه‌های مسافربری قرار دارد که ۱۶ درصد مساحت کل کاربری‌ها را شامل می‌شود.

با ایجاد کم‌ترین آثار منفی بر زندگی ساکنین شهر به محل حادثه برسند و اقدامات امدادی انجام دهند.

تحلیل رابطه وقوع جرم با میزان و ترکیب کاربری اراضی در محدوده کلانتری ۱۵

از مهم‌ترین عوامل تاثیرگذار در بروز ناهنجاری‌های اجتماعی، ویژگی‌های مکانی و تسهیلات محیطی مکان‌های وقوع جرم است. شکل و نوع کاربری‌ها و رابطه بین توزیع آن‌ها در سطح شهر در وقوع انواع جرایم تاثیر به‌سزایی دارد، از سوی دیگر توزیع نامتعادل کاربری اراضی در سطح شهر سبب توزیع ناموزون جمعیت و فعالیت‌ها می‌شود. این موضوع در کاهش نظارت اجتماعی و افزایش ناامنی و وقوع بزهکاری موثر است. در این بخش از پژوهش نوع و میزان کاربری اراضی شهری در شکل‌گیری الگوی فضایی بزهکاری مورد مطالعه قرار گرفته است. در این ارتباط جرایم وقوع یافته در خیابان‌ها

شکل ۴. نقشه توزیع فضایی نقطه‌ای جرم در کاربری‌های مختلف محدوده کلانتری ۱۵

منبع: شهرداری شهر اهواز، ۱۳۹۰

گردیده که بیشترین نوع بزه سرقت در این محدوده سرقت منزل باشد.

کاربری مختلط مسکونی-تجاری از دیگر کاربری‌های مسئله دار در زمینه وقوع بزه سرقت است. این کاربری که تنها ۲/۷ درصد از مساحت محله کمپلو را شامل می‌شود محل وقوع بیش از ۱۳/۹ از جرایم مورد بررسی بوده است. با توجه به اینکه کاربری‌های حمل و نقل، درمانی و فضای سبز از کاربری‌های پر رفت و آمد و پر ازدحام جمعیت می‌باشند، از کاربری‌های مهم این محدوده است که ارتکاب جرایم سرقت در آن قابل توجه بوده است. در این نوع کاربری‌ها به ترتیب ۴۸، ۳۷ و ۳۲ فقره بزه برابر با ۶/۵، ۵ و ۴/۴ درصد از جرایم رخ داده است. همچنین نتیجه بررسی سایر کاربری اراضی در محله کمپلو و تعداد ارتکاب جرایم سرقت در جدول ۲، آورده شده است.

بر اساس جدول ۲، با در نظر گرفتن تعداد جرایم وقوع یافته در هر کاربری، ملاحظه می‌شود در کاربری مسکونی که حدود ۵۵/۳ درصد از مساحت محدوده کلانتری ۱۵ را تشکیل می‌دهد، بیشترین میزان جرایم مورد مطالعه واقع شده است. به عبارت دقیق‌تر از کل ۷۳۳ فقره بزه مورد مطالعه، ۴۳۴ فقره معادل ۵۹/۲ درصد (بیش از نیمی از جرایم ارتكابی) در کاربری‌های مسکونی محله کمپلو رخ داده است. به نظر می‌رسد سهم قابل توجه کاربری مسکونی در این محدوده، تراکم بالای جمعیت و وجود عوامل تسهیل کننده کالبدی به عنوان عوامل ایجاد کننده بزه سرقت در این محدوده بوده است. از سوی دیگر مشخصات فوق به عنوان نوعی مانع و بازدارنده برای انجام کنترل رسمی و غیر رسمی نهادها مقابله با این فعالیت‌های نامشروع و مجرمانه بوده است، موجب

جدول ۲. فراوانی وقوع جرایم در انواع کاربری‌های محدوده کلانتری ۱۵ در سال ۱۳۹۰

کاربری	مساحت کاربری	درصد فراوانی	تعداد جرم	درصد فراوانی
اداری	۱۵۱۴۷۴/۲	۳/۳	۹	۱/۲
آموزشی	۱۱۴۶۵۴/۱	۲/۵	۱۰	۱/۴
انبار	۱۱۳۲۵۷/۴	۲/۵	۵	۰/۷
بایر	۹۶۲/۸۲۹	۰/۰۲	۱۰	۱/۴
حمل و نقل و مسافربری	۷۶۱۷۷۳/۸	۱۶/۶	۴۸	۶/۵
تاسیسات و تجهیزات	۲۰۷۳۹/۹۹	۵	۱	۰/۱
تجاری	۳۲۵۲۱/۰۹	۰/۷	۱۳	۱/۸
تعمیرگاه	۳۲۷۰۸/۰۵	۰/۷	۱۰	۱/۴
در حال ساخت	۱۰۴۳۵/۶۶	۰/۲	۴	/۵
درمانی	۴۶۴۵۲/۱	۱	۳۷	۵
مخروبه و متروکه	۱۷۶۳۸/۸۲	۰/۴	۶	۰/۸
فرهنگی	۸۲۳۹	۰/۲	۰	۰
فضای سبز	۱۹۲۸۹۱/۴	۴/۴	۳۲	۴/۴
کارگاه‌های کوچک	۱۳۳۴۳۹/۶	۲/۹	۱۶	۲/۲
مسکونی - تجاری	۱۲۴۹۴۰/۷	۲/۷	۱۰۲	۱۳/۹
مذهبی	۹۵۸۳/۷۵۵	۰/۲	۳	۰/۴
مسکونی	۲۵۴۴۰۰۶	۵۵/۳	۴۱۹	۵۷/۲
نظامی - انتظامی	۴۷۳۷۸/۴۸	۱	۲	/۳
ورزشی	۷۴۲۸۸/۸۲	۱/۶	۶	۰/۸

از دیگر مراکز ایجاد کننده ازدحام جمعیت مراکز ورزشی (این کاربری‌ها به دلیل اینکه اکثرا محل تجمع جوانان برای تفریح و اوقات فراغت آنان می‌باشد نیازمند امنیت اجتماعی هستند). در این محدوده است، که شامل: سوله استادیوم ورزشی در خیابان بصیر و بهاران، خانه کشتی در خیابان امیرکبیر و مجموعه ورزشی در خیابان شهرداری است.

بازارچه‌ها نیز به دلیل نقش اقتصادی‌شان و شلوغ بودن آن‌ها در این منطقه از کاربری‌های پر ازدحام و شلوغ هستند. با توجه به شکل ۷، پنج بازارچه فعال در این منطقه وجود دارد. از مهم‌ترین این بازارچه‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: بازارچه خشایار در خیابان زینب، بازار کیان در خیابان کیان، بازارچه میوه و تره بار فروشی کیان در خیابان شصت متری شیلنگ آباد، بازار خیابان پورکیان و کاربری‌های تجاری فعال در حاشیه خیابان لشکر. همان‌طور که بر روی شکل ۷، مشخص گردیده است، اکثر کانون‌های جرم در کنار کاربری‌های پرتراکم جمعیت قرار دارند.

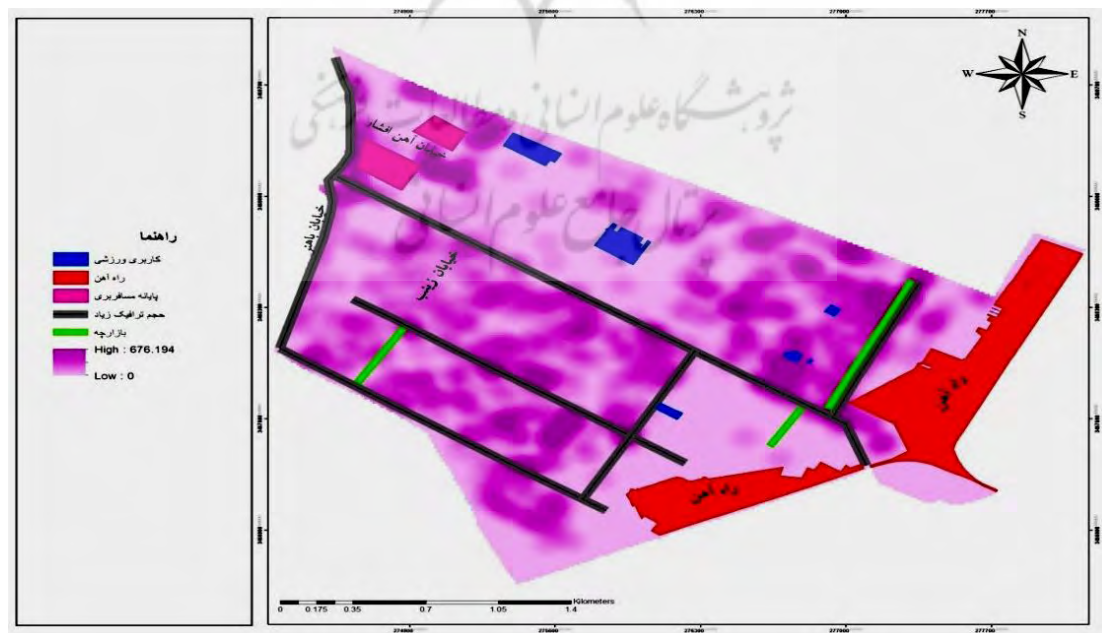
بنابراین می‌توان گفت وجود کاربری‌های پرتراکم جمعیت در میزان وقوع جرم محدوده موثر بوده است (شکل ۵).

بررسی وقوع جرایم در هر یک از کاربری‌ها و نحوه استفاده از اراضی در محدوده کلانتری ۱۵ نشان می‌دهد نوع و میزان کاربری‌ها در شکل‌گیری الگوی ارتکاب بزهکاری در این محدوده موثر بوده است و بیش‌ترین جرایم سرقت در محدوده کلانتری ۱۵ در کنار کاربری‌های مسکونی رخ داده است.

بررسی کاربری‌های جرم‌زا و پرتراکم

بی‌شک نوع و میزان کاربری اراضی در شکل‌گیری الگوی زندگی و فعالیت شهروندان تاثیر به‌سزایی دارد. برخی از کاربری‌های شهری به دلیل نقش خاص آن‌ها شلوغ بوده و محیط مناسبی برای ارتکاب جرم هستند.

در محدوده کلانتری ۱۵ (محله کمپلو) بر اساس شکل ۷، کاربری‌های پر ازدحام مشخص گردیده است. از مهم‌ترین کاربری‌های پرتردد، پایانه مسافربری سیاحت در میدان سه راهی خرمشهر و ایستگاه قطار در بلوار سپاه می‌باشد که هر روزه تعداد زیادی مسافر، به منظور جابه‌جایی به این مراکز مراجعه می‌کنند. جهت ایجاد محیطی آرام و امن برای مسافران نیازمند دسترسی به مراکز انتظامی در مواقع ضروری می‌باشد.

شکل ۵. تعیین کاربری‌های پر ازدحام و جرم‌زا در محدوده کلانتری ۱۵

منبع: شهرداری شهر اهواز، ۱۳۹۰

شهرداری ایجاد شده‌اند. علاوه بر این که از نظر بهداشتی استاندارد نیستند باعث تداخل پیاده‌رو با سواره‌رو نیز گردیده است (تصاویر ۱و۲).

همان‌طور که در تصاویر مشخص است از مشکلات اصلی این بازارچه‌ها در این محدوده عدم ساماندهی آنها است. اکثر این بازارچه‌ها در کف خیابان و بدون نظارت

تصویر ۱. بازارچه خشایار

تصویر ۲. بازارچه کیان در خیابان شصت متری

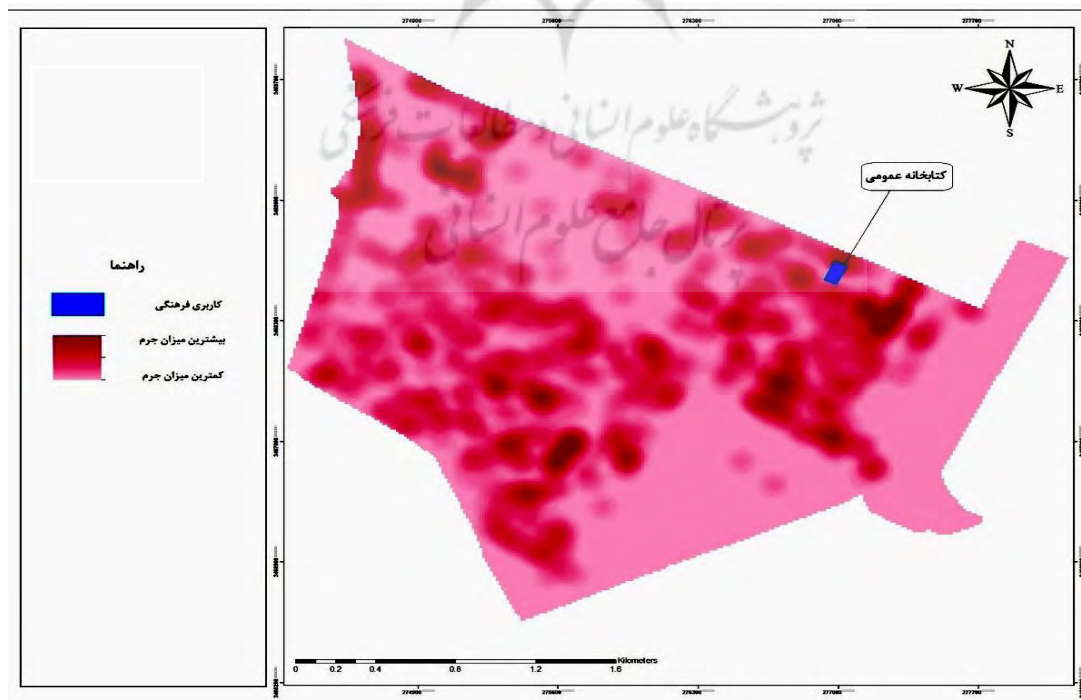
بررسی کاربری‌های مذهبی و فرهنگی

در جوامع مختلف شناخت جرم و بزهکاری به طرز تفکر و فرهنگ و پشرفت و عقب ماندگی جامعه بستگی دارد (Mafi, 1999: 133). برنامه‌ریزان شهری معتقدند که شهر باید مکان همبستگی اجتماعی و فرهنگی باشد، تا فضاهای شهری بتوانند امکانات هم‌زیستی، مشارکت و آرامش را برای زندگی اجتماعی پدید آورند. فقر فضاهای فرهنگی و مذهبی در شهرها موجب کاهش کیفیت شاخص‌های فرهنگی و اجتماعی و اعتقادی شده و معضل بزرگ شهری از جمله افزایش حس بی‌اعتمادی، گسترش جرم و جنایت، افزایش عدم احساس امنیت و... را موجب می‌گردد.

کالبد و ساختار شهر اساساً باید با در نظر گرفتن کارکردهای فرهنگی و مذهبی در فضاهای شهری توسعه پیدا کند. غفلت از جنبه‌های فرهنگی و اعتقادی در فضاهای شهری عامل بزه‌کاری، تشویق خشونت و پرخاشگری شناخته می‌شود (Ebadinezhad et al, 2009: 13). با توجه به اینکه امکانات و خدمات فرهنگی موجبات رشد ذهنی و معنوی افراد را فراهم می‌کنند. قرارگیری

متناسب این مراکز به نسبت جمعیت در شهرها در کاهش میزان بزهکاری و ناهنجاری‌های اجتماعی تأثیرگذار خواهد بود. شکل ۶، به معرفی مراکز فرهنگی در محدوده کلانتری ۱۵ (محل کمپلو) پرداخته است. بر اساس این شکل تنها یک واحد مرکز فرهنگی به نام کتابخانه عمومی در بلوار قدس قرار دارد. با توجه به جدول شماره ۲، تنها ۰/۲ درصد از محدوده تحت پوشش کاربری‌های فرهنگی می‌باشد. محاسبات انجام شده در محدوده نشان داده است که میزان وقوع جرم در کنار کاربری‌های فرهنگی کم‌ترین میزان را به خود اختصاص داده و برابر صفر درصد بوده است. بنابراین می‌توان گفت کاربری‌های فرهنگی نقش تأثیرگذاری در کنترل وقوع جرم در منطقه داشته‌اند.

در این منطقه با توجه به اینکه بخش غالب منطقه را کاربری‌های مسکونی تحت پوشش قرار داده است و تراکم جمعیت در این محدوده زیاد است. سرانه کاربری‌های فرهنگی متناسب با تراکم جمعیت نبوده است. بنابراین می‌توان از جمله دلایل وقوع جرم در این محدوده را کمبود کاربری‌های فرهنگی به نسبت تراکم جمعیت در محدوده دانست.

شکل ۶. تعیین کاربری‌های فرهنگی و مذهبی در محدوده کلانتری ۱۵

منبع: شهرداری شهر اهواز، ۱۳۹۰

بحث و نتیجه گیری

امروزه افزایش بزهکاری در شهرها یکی از چالش‌های عمده‌ی مسولان و مدیران شهری است که بیش از پیش آن‌ها را با این موضوع درگیر کرده است. رشد بزهکاری و افزایش موج جرایم بر اثر پیشرفت‌های علمی، صنعتی و رشد پدیده شهرنشینی، ارتباطات و حمل و نقل، ناتوانی نهاد کیفری را در مهار موج بزهکاری روشن کرده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد، مجرمان در انتخاب زمان و مکان بزهکاری کاملاً منطقی عمل می‌کنند و مناسب‌ترین و کم خطرترین مکان‌ها و شرایط را برای اعمال مجرمانه بر می‌گزینند. از طرف دیگر وجود برخی امکانات و تسهیلات شهری مانع و بازدارنده‌ی ارتکاب بزهکاری است و در نقطه‌ی مقابل در برخی مکان‌ها امکان بزهکاری آسان‌تر است. حال با شناسایی ویژگی‌های کالبدی مکان‌های مناسب

بزهکاری و با تغییر این شرایط می‌توان از بروز بسیاری از ناهنجاری‌ها در سطح شهر پیشگیری نمود و یا امکان ارتکاب آن را دشوار ساخت.

محله کمپلو در شهر اهواز به دلیل وجود مسائل و مشکلاتی همچون فرسودگی بافت و بناها، تراکم بالای جمعیت، زیرساخت‌های نامناسب، دسترسی آسان به مناطق حاشیه نشین، کیفیت نازل محیطی انواع آلودگی‌ها و... با نرخ بالای بزهکاری بویژه سرقت مواجه است. در این میان بافت کالبدی ناکارآمد محله‌های مسکونی که به سادگی به افراد بیگانه اجازه ورود به همه بخش‌های داخل بافت را می‌دهد، در کنار عدم انسجام اجتماعی و فقدان روحیه مشارکت محلی در ساکنین در راستای افزایش حس تعلق، مالکیت و ایجاد حس مسئولیت جمعی در بافت مسکونی به عنوان موارد تاثیرگذار که به ندرت در محلات مسکونی این بخش مشاهده شده است. در مقابل حاکم بودن احساس بیگانگی بر فضای محلات این بخش از شهر که به شدت نیز رو به گسترش است، سهم به

سزایی در افزایش میزان بزهکاری در محله کمپلو شهر اهواز داشته است.

مطابق یافته‌های بخش اول پژوهش، نتایج بررسی الگوی توزیع جرم در شهر اهواز نشان داده است، جرایم مرتبط با سرقت در کل محدوده پخش گردیده و کانون‌های اصلی شناسایی شده خیابان‌های داغری (لشکر)، هاتف (کیان)، بنی‌هاشم و اطراف بیمارستان آیت الله کرمی و ترمینال غرب (میدان انقلاب) بوده است و مرکز متوسط جرایم ارتكابی در محله کمپلو بر مرکز جغرافیایی محدوده کلانتری (خیابان انقلاب) منطبق است.

هم‌چنین بیضی انحراف معیار کل جرایم سرقت در محله کمپلو، غربی-شرقی است که حاکی از توزیع فضایی جرایم در جهت شمال غربی- جنوب شرقی و روندی عمود بر روند کلی شهر دارد.

بررسی نوع کاربری و نحوه استفاده از اراضی در شکل‌گیری الگوی بزهکاری در منطقه مورد مطالعه بیانگر این نکته مهم و اساسی است که نوع و میزان کاربری‌ها در این بخش از شهر تاثیر به‌سزایی در الگوهای بزهکاری در کاربری‌های مختلف داشته است. به طوری که تمرکز کاربری‌های مسکونی در این بخش موجب گردیده بیش-ترین میزان وقوع جرم در این محدوده سرقت از منزل باشد. از جمله دلایل اصلی این مسئله پایین بودن ضریب امنیت مساکن به دلیل شکل ویلایی ساختمان‌های مسکونی می‌باشد.

برخی از کاربری‌های شهری به دلیل نقش خاص آن‌ها شلوغ بوده و محیط مناسبی برای ارتکاب جرم هستند و برخی دیگر موجب کاهش میزان جرایم هستند. از مهم‌ترین کاربری‌های پرتردد در این محدوده، پایانه مسافربری سیاحت در میدان سه راهی خرمشهر و ایستگاه قطار در بلوار سپاه، مراکز ورزشی و بازارچه‌ها می‌باشد. این کاربری‌های از جمله عوامل تشدید شرایط ایجاد جرم در منطقه بوده‌اند. هم‌چنین با توجه به نتایج به دست آمده

- اختصاص ردیف بودجه مستقل از سوی دولت به نیروی انتظامی جهت انجام طرح‌های پژوهش به منظور پیشگیری از وقوع جرم.
- اخذ نظرات انتظامی و امنیتی از نیروی انتظامی توسط شوراهای شهر در جهت تصویب طرح‌های توسعه و سازماندهی مسکن و شهرسازی.
- با توجه به اینکه بیش‌ترین میزان وقوع جرم در محدوده کلانتری ۱۵ سرقت منزل بوده است پیشنهاد می‌گردد، طراحی ساختمان‌هایی که در لبه خیابان قرار دارند به شکل مشرف بر خیابان باشند.
- با توجه به اینکه ورودی‌های یک منطقه نباید ویژگی دعوت‌کنندگی داشته باشند پیشنهاد می‌گردد، معابر اصلی که به مناطق حاشیه‌نشین منتهی می‌گردند با استفاده از موانع مسدود کننده مانند حصار و نرده محدود گردند.
- ورودی محله کمپلو طوری طراحی گردد که باعث کاهش سرعت خودرو گردد.
- پالایش کارکردی فعالیت‌های ناسازگار در محلات آهن افشار، محدوده پایانه مسافری سیاحت و بازارچه‌ها در محدوده کلانتری ۱۵ (محله کمپلو).
- کاربری‌هایی که پتانسیل وقوع جرم و نا امنی را دارند (همچون پایانه‌های مسافری)، در مکان‌های قابل رویت که نظارت عمومی در آن بخش است استقرار گردند.
- افزایش نقش‌های گردشگری، پذیرایی با تکیه بر هویت کالبدی به ویژه رونق بخشیدن به فضاهای شهری در ایام تعطیل و شب‌ها و

در بخش کاربری‌های فرهنگی و نقش این کاربری‌ها در کاهش میزان جرم می‌توان گفت وجود کاربری فرهنگی جدید می‌تواند در بهبود امنیت در منطقه تاثیرگذار باشد.

نتایج به دست آمده در این پژوهش با نتایج سایر محققان از جمله ژونگ (۲۰۱۱)، قصری (۱۳۹۰)، حیدری (۱۳۹۰)، کلانتری (۱۳۹۰) و سیف‌الدینی (۱۳۹۳) که شاخص کاربری اراضی را در وقوع میزان جرم تاثیرگذار دانسته‌اند، همخوانی دارد.

با عنایت به مشکلات متعدد در محدوده مورد مطالعه از نظر کالبدی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، به منظور کاهش میزان جرایم به کارگیری سیاست‌های مناسب ساماندهی و توانمندسازی ساخت و ساز کالبدی و توسعه اجتماعی در دستور کار مدیران شهری و سایر مسئولین و دست‌اندرکاران می‌تواند در پیشگیری و کاهش میزان جرم در محدود مورد مطالعه تاثیرگذار باشد.

راهکارها

در راستای اهداف پژوهش و با توجه به شرایط کالبدی وضع موجود محدوده مورد مطالعه پیشنهادهای اجرایی به صورت موضعی ارائه شده است.

- ایجاد و افزایش فعالیت‌های گشت‌های انتظامی و تخصصی پلیس آگاهی در مناطق جرم خیز محدوده با تاکتیک‌ها و زمان‌بندی نامنظم در طول ایام هفته، ماه و سال.

- همراه سازی اقشار مختلف جامعه در مشارکت برای پیشگیری و تامین امنیت اجتماعی در مبارزه با جرایم بسیار مفید و موثر است. بدین منظور به کارگیری تدابیری جهت تقویت حس اعتماد بین مردم و دستگاه‌هایی که به پیشگیری از وقوع جرم می‌پردازند، ضروری به نظر می‌رسد.

ساکنان، تاثیر فراوانی در پیشگیری از جرم دارد.

- تبدیل زمین‌های بایر وسیع به پارک، فرهنگسرا و کانون‌های پرورشی و جبران کمبود سرانه فرهنگی و تفریحی در محله کمپلو.

تزیق کاربری‌های فعال شبانه در ورودی محلات.

- با توجه به اینکه در محدوده کلانتری ۱۵ تراکم جمعیت بیش‌تر است، ایجاد فضاهای تفریحی و فراغتی سالم، برای پر کردن اوقات فراغت

References

1. Ahmadi, Habib, (2004), The Sociology of deviance. Tehran. Press the Samt.
2. Armed Forces Geographical Organization, (2005), Gazetteer villages in Khuzestan province, Ahvaz city.
3. Department of Planning and Development (2012), Metropolis census Ahvaz, Press Public Relations and International Affairs in Ahwaz City.
4. Ebadinezhad, A, Zoghi, L, Rafie, A, Ghobadi, A. (2009), The Relationship between Geographical Factors and Social order and security. Journal of Social Security, No. 1 (2).
5. Eck, John, Chinese, Spencer, Cameron, James J. Lytnr, Michael Wilson, Ronald,vei. (2009), Mapping for crime analysis, identify centers of crime, police and Mary M. translator magnificent, Zanjan, press the Samt.
6. Ghasri, M, Kalantari, M., Jabari, K., Ghezelbash, S. (2011), The effect of Land use in the formation of spatial patterns of crime and case study-drug related crime in the central part of Tehran. Journal of Geopolitics. Seventh year. No. III.
7. Heydari, GH, Kargar, B, Monafi, S, Khorasaniyan, M. (2011), Crime prevention through environmental design (case study: Zanjan), the publication of new approaches in human geography, Issue I: 27 -11.
8. Hillier, B., & Sahbaz, O. (2010), High resolution analysis of crime patterns in urban street networks: an initial statistical sketch from an ongoing study of London borough, Proceedings of the Fifth International Space Syntax Symposium, University of Delft.
9. Kalantari, M, Ghezelbash, S, (2009), Identify crime-prone urban centers using statistical models based graphics and GIS Case study: robbery in the Zanjan city.
10. Kalantari, M, Jabbari, M.K (2013), Pathology physical focus areas of crime within the district 19 in Tehran, Iran (Case study: robbery, rape and drug-related offenses), Journal of Geography, the new, eleventh year, (36).
11. Kalantari, M., Tavakoli, M. (2007), Identification and analysis of crime-prone urban centers. Crime Prevention Studies. Second year. The second number.

12. Kamali, M. (2011), Urban design approach in order to achieve security with an emphasis on urban CPTED. *Journal of Urban threads*. (36).
13. Khaledi, Z. (2009). Security in the city with the approach of Environmental Design (CPTED). Thesis. Islamic Azad University of Zanjan.
14. Karmalachab, H. (2010). Check the geography of crime with an emphasis on violent crime in the city of Ahvaz. Master thesis. Supervisor Sajadian. N, Chamran University of Ahvaz.
15. Mafi, E. (1999), Urban geography, comparative pathology, *Geographical Research Quarterly*, 52 & 53.
16. Mc Cord, E. S., Ratcliffe, J.H., (2009), Intensity Value Analysis and the Criminogenic Effects of Land Use Features on Local Crime Patterns, *Crime Patterns and Analysis Vol.2, No.1, P.17*: <http://www.jratcliffe.net/papers/McCordRatcliffe>.
17. Najafi Abrndabady, A.H. (1999), Local police and Delinquency Prevention, a journal of legal research. Martyr Beheshti University Law School, No. 26-25.
18. Nazariyan, A., Ziyari, Y.A, Khazaei, N. (2013). Study environmental criminology theories in relation to the prevention of crime in urban environments. *Human Science Research*. Fourth year. (21).
19. Office of Applied Research Center Khuzestan province police, (2011).
20. Parhiz, Faryad, (2010), Analysis of space-physical and social ills in the informal settlement areas (Case Study: Islamabad in the Zanjan city). Master Thesis, Supervisor Kalantari, M., Ziyari, K., Zanjan University.
21. Pishgahifard, Z., Kalantari, M., Parhiz, F., Haghpanah, E. (2011), Geographic analysis of crime-prone center of drug-related crimes in the city of Kermanshah. *Urban and regional studies*, Third year, Number XI.
22. Rahimi nader, H. (2006), Spatial analysis of crime in the city of Karaj (GIS), MA thesis., Isfahan University.
23. Saidnia, A. (1999). Urban land use. Tehran: the municipalities of the country.
24. Sayfodin, F, Kalantari, M, Ahmadi, S. (2014), The effect of land use in the formation of spatial patterns of crime (Case Study: District 17 of Tehran). *Human geography research*. 46, (1) period.
25. Tybaldz, p. (2004). Citizen-oriented urban development. Translated by Mohammad Ahmadinejad: Publication soil.
26. Van Melik, R., Van Aalst, I., & Van Weesep, J. (2007), Fear and fantasy in the public domain: the development of secured and themed urban space. *Journal of urban design*, 12(1): 25-42.
27. Wang, D., Ding, W., Lo, H., Morabito, M., Chen, P., Salazar, J., & Stepinski, T. (2013), Understanding the spatial distribution of crime based geospatial discriminative patterns. *Computers, Environment and Urban Systems*, 39: 93-106.
28. Yazdani Amiri, M., Rashidkhani, S., Naderi, A., Gholami, M. (2012), Pathology physical spaces of the city and its impact on crime approach with an emphasis on environmental design (CPTED) Case study: Zanjan Conference on sustainable architecture and urban development, Bokan.
29. Zhong, H., Yin, J., Wu, J., Yao, S., Wang, Z., Lv, Z., & Yu, B. (2011), Spatial analysis for crime pattern of metropolis in transition using police records and GIS: a case study of Shanghai, China. *International Journal of*

- Digital Content Technology and its Applications, 5(2): 93-105.
30. Sherman, L.W., Gartin, P.R., Buerger, M.E. (1989), Hotspots of Predatory Crime: Routine Activities and the Criminology of Place, Criminology, NO.2
 31. Ghasemi, Z. (2009), The space-spatial analysis of crime-prone regions Case Study: Shahrekords), Master Thesis, Supervisor Said Amanpour, martyr Chamran University.
 32. Shakoye, H. (1990), Social geography of cities (Social Ecology), Tehran, SID.
 33. Kalantari, M. (2001), Study the geography of crime in areas of Tehran, PhD Thesis, Geography and Urban Planning, Supervisor Rahnama, M., University of Zanjan.
 34. Ali Abadi, J. (2002), Violation of urban spaces in the provision of social security, municipalities Magazine, No. 41.

